

Către: Curtea Constituțională a României
Compartiment grefă, registratură și arhivă
registratura.jurisdictionala@ccr.ro

Dosar nr. 4411AI/2025

Privind Sesizarea de neconstituționalitate asupra Legii privind plata pensiilor private (PL-x nr. 320/2025), formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție la data de 16 octombrie 2025

**Stimată Doamnă Președinte Simina TĂNĂSESCU,
Onorată Curte,**

Asociația pentru Pensiile Administrative Privat din România (APAPR), formulăm

AMICUS CURIAE

cu scopul de a oferi o serie de clarificări pe care le considerăm utile în sprijinul Curții Constituționale, în exercitarea atribuțiilor conferite de art. 146 lit. a) din Constituția României și de art. 15 alin. (1) din Legea nr. 47/1992, în cadrul controlului anterior promulgării Legii privind plata pensiilor private (PL-x nr. 320/2025), denumită în continuare „Legea”.

Prin acest demers, APAPR, în calitate sa de organizație reprezentativă a administratorilor de fonduri de pensii private din România, urmărește să furnizeze Curții elemente de analiză juridică și economică relevante pentru aprecierea constituționalității dispozițiilor legale criticate de Înalta Curte de Casație și Justiție (ÎCCJ).

APAPR susține că Legea privind plata pensiilor private reprezintă o etapă necesară de maturizare a sistemului privat de pensii și că argumentele critice pot fi puse în perspectivă astfel încât să se arate compatibilitatea dispozițiilor sale cu prevederile Constituției.

Astfel, am formulat prezenta opinie în spiritul cooperării instituționale loiale, pentru a constitui o bază argumentată care să sprijine instanța de contencios constituțional în vederea lămuririi chestiunilor juridice și economice relevante în soluționarea sesizărilor cu privire la neconstituționalitatea actelor adoptate de Parlamentul României.

I. Preambul

1. Asociația pentru Pensiile Administrative Privat din România (APAPR) este organizația profesională a administratorilor și depozitarilor activelor fondurilor de pensii private din România, cu 100% reprezentativitate. Înființată în 2004 (chiar anul adoptării Legii nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat) și membră a federației europene PensionsEurope din 2008, APAPR s-a implicat activ în toată această perioadă în îmbunătățirea legislației din domeniul pensiilor private și piețelor financiare, constituindu-se într-un partener de dialog instituțional profesionist și loial autorităților publice. La finele lunii august 2025 (data celor mai recente statistici disponibile public), fondurile de pensii private ale membrilor APAPR gestionau active

nete în valoare totală de cca. 186 mld. RON în beneficiul a peste 9 milioane de români, făcând deja plăți totale de 5,46 mld. RON către cca. 361.000 participanți și beneficiari.

2. Subscrisa cunoaște faptul că, din punct de vedere procedural, APAPR nu are calitatea de intervenient (parte) în acest contencios constituțional. Din acest motiv, precizăm faptul că prezenta opinie nu a fost formulată cu scopul de a obține calitate procesuală în cauză și vă solicităm să nu o calificați ca fiind o cerere de intervenție accesorie sau principală, în sensul art. 62 și 63 C.pr.civ.
3. Drept urmare, depunem prezentul *amicus curiae*, instituție juridică recunoscută ca atare inclusiv de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, prin care se permite persoanelor calificate într-un anumit domeniu să participe la procedură, explicațiile oferite de aceste persoane fiind de natură să sprijine soluționarea corectă a cauzei.
4. În jurisprudența¹ Curții Constituționale, memoriile formulate în calitate de *amicus curiae* au fost primite, ele fiind examinate alături de cererile părților cauzei.

II. Problematica de drept din prezenta cauză

5. Față de circumstanțierea cu privire la atribuția conferită Curții Constituționale de art. 146 lit. a) din Constituție, aspectele sesizate în cererea formulată de ÎCCJ privesc controlul de constituționalitate anterior promulgării Legii privind plata pensiilor private (PL-x nr. 320/2025), sub aspectul compatibilității acesteia cu dispozițiile constituționale referitoare la dreptul de proprietate privată, principiul proporționalității, egalitatea în drepturi, precum și la cerințele de celeritate, previzibilitate și securitate juridică a legii.
6. În esență, problema de drept ridicată vizează măsura în care legiuitorul poate stabili anumiți termeni în care urmează a fi exercitat dreptul de dispoziție asupra activului personal acumulat de participanții la fondurile de pensii private prin:
 - instituirea obligativității încheierii unui contract de plată cu o entitate distinctă de administratorul fondului;
 - restrângerea posibilității de retragere integrală la data pensionării a activului propriu;
 - stabilirea unui quantum al pensiei lunare.

III. Aspecte relevante pentru soluționarea sesizării ÎCCJ

7. APAPR aduce în atenția Curții următoarele aspecte pe care le consideră relevante în analiza constituționalității Legii PL-x nr. 320/2025:
 - (i) Activele financiare personale din conturile Pilonului II (guverdate de Legea nr. 411/2004) și Pilonului III (guverdate de Legea nr. 204/2006) beneficiază de protecție constituțională; această protecție admite reglementarea unui mecanism de accesare menit să protejeze drepturile colective ale tuturor persoanelor asigurate prin fondurile de pensii administrate privat;
 - (ii) Legea privind plata pensiilor private urmărește scopuri legitime de interes public (stabilitate socială, protecția veniturilor pe termen lung, sustenabilitate macro-financiară) și îndeplinește, în esență, testul proporționalității. Legea este astfel expresia prerogativelor constituționale ale statului în materia reglementării sistemului de pensii, fără a aduce atingere substanței dreptului de proprietate sau principiilor statului de drept;

¹ A se vedea, spre exemplu: **Decizia nr. 208 din 9 aprilie 2025**, publicată în M.Of., Partea I, nr. 649 din 10 iulie 2020 – *amicus curiae* Primarul General al Municipiului București; **Decizia nr. 412 din 24 septembrie 2025**, publicată în M.Of., Partea I, nr. 885 din 26.09.2025 – *amicus curiae* Sindicatul ASF din București; **Decizia nr. 780 din 17 noiembrie 2015**, publicată în M.Of., Partea I, nr. 108 din 11 februarie 2016 – *amicus curiae* Asociația Română pentru Transparență.

- (iii) Criticile referitoare la posibilele incertitudini privind aplicarea principiului egalității și cel al securității juridice privesc, în realitate, aspecte tehnice de implementare care sunt, în mod firesc, de resortul autorității de reglementare specializate. Prin urmare, eventualele clarificări subsecvente ce pot fi aduse prin norme de aplicare nu semnalează deficiențe de constituționalitate, ci reprezintă expresia mecanismului normal de funcționare a unei legi-cadru într-un domeniu financiar complex;
 - (iv) Opțiunile instituționale adoptate (separarea entităților de administrare și plată) sunt decizii de politică publică permise legiuitorului și reglementabile fără a afecta substanța drepturilor patrimoniale, în conformitate atât cu jurisprudența Curții Constituționale a României (CCR), cât și a Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO);
 - (v) Legea privind plata pensiilor private conține prevederi legislative superioare pentru securitatea drepturilor participanților la fondurile de pensii private față de situația de provizorat din prezent, guvernată de normele Autorității de Supraveghere Financiară (ASF);
 - (vi) Totodată, Legea este un act normativ necesar, prevăzut și anticipat chiar de legislația-cadru care guvernează sistemul de pensii private. Încă de la instituirea acestui sistem, legislația specifică a impus, ca regula esențială, plata sumelor acumulate pe o perioadă cât mai îndelungată, în tranșe succesive, în scopul suplimentării pensiei din sistemul public, precum și utilizarea exclusivă a acestor sume pentru obținerea unei prestații de tip „pensie”, fără posibilitatea unei dispoziții neîngrădite asupra acestor fonduri în alte scopuri. Nu în ultimul rând, plata integrală sau eşalonată pe o durată de cel mult 5 ani au fost încă de la început reglementate ca mecanisme tranzitorii, cu titlu de provizorat și/sau excepție, până la adoptarea legii speciale.
8. Constituția României recunoaște și protejează dreptul de proprietate privată (art. 44) și autorizează restrângeri în limita prevăzută de lege și cu respectarea principiului proporționalității (art. 53), totodată consacrand principiul statului de drept și securitatea raporturilor juridice (art. 1 alin. (3)–(5)). Interpretarea acestor texte impune aplicarea testului juridic consacrat: previzibilitate/formalitate a legii; scop legitim; adecvare; necesitate; proporționalitate strictă. Curtea are o jurisprudență relevantă recentă în materie, la care facem referire în addendumul jurisprudențial al prezentului memoriu (Anexa 1).
9. În exercitarea funcției sale, Curtea trebuie să țină cont și de marja de apreciere a legiuitorului în domeniul politicilor sociale și financiare (în materie de pensii, tehnica reglementării și echilibrul macroeconomic). Jurisprudența europeană recunoaște de asemenea marja largă a statelor în reglementarea regimurilor de proprietate și pensii, sub rezerva protecției efective a drepturilor patrimoniale – de asemenea, addendumul jurisprudențial conține referiri la cauze CEDO relevante.
10. Nu în ultimul rând, în aprecierea aspectelor de proporționalitate a mecanismului instituit de Lege privind plata pensiilor private, Curtea trebuie să țină cont de legislația specifică a sistemului de pensii private, motiv pentru care integrăm extrase legislative relevante în Anexa 2. Acestea arată că Legea completează firesc și echilibrat legislația existentă, răspunzând, chiar și cu întârziere, unor exigențe legislative cunoscute public încă de la instituirea sistemului pensilor private.

IV. Coerența instituțională și rațiunea separării fondurilor de plată

11. Legea privind plata pensiilor private consacră, în mod firesc și necesar, faza de distribuție a pensiilor private ca parte componentă a arhitecturii sistemului de economisire pe termen lung instituit prin Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat și Legea nr.

204/2006 privind pensiile facultative. Noua reglementare nu generează un regim juridic autonom, ci completează organic sistemul existent, asigurând un cadru normativ unitar pentru ambele faze ale procesului: acumularea contribuțiilor și plata prestațiilor. Mai mult, Legea privind plata pensiilor private conține dispoziții net superioare pentru securitatea drepturilor participanților la fondurile de pensii față de situația din prezent.

12. Principiul pe care se întemeiază această reglementare este acela al separării funcționale și instituționale între activitățile de administrare și cele de plată, soluție conformă cu bunele practici europene și cu standardele de prudențialitate stabilite la nivelul OECD și al Directivei (UE) 2016/2341 (IORP II).
13. Contrar criticilor ÎCCJ, alegerea arhitecturii instituționale ține de opțiunile de politică publică: scopul separării este transparența responsabilităților, limitarea conflictelor de interese și protecția beneficiarului. Astfel de soluții juridice sunt folosite în practică în sistemele mature.
14. O astfel de separare este justificată prin aceea că delimitează riscul investițional (specific fazei de acumulare) de riscul de durată și lichiditate (caracteristic fazei de plată). În acest mod, Legea asigură o protecție suplimentară beneficiarilor și stabilitatea sistemului, fără a afecta în niciun mod dreptul de proprietate al participanților asupra activelor individuale.
15. Riscurile și costurile sunt gestionate și limitate prin reglementări prudente de noua Lege (prin cerințe de capital, guvernanta, plafonare comisioane, supraveghere eficientă și garanții). Concluzia criticii privind „disproporția” trebuie să fie susținută cu analize economice concrete, iar nu doar cu aprecieri de principiu.
16. Fondul de administrare continuă să gestioneze contribuțiile și să investească activul conform prospectului aprobat de ASF, în timp ce fondul de plată devine entitatea specializată în distribuirea sumelor acumulate, în temeiul unui contract de plată încheiat cu participantul.
17. Din perspectivă juridică, acest contract reprezintă o modalitate de executare a obligațiilor asumate prin contractul de aderare la fondul de pensii, fără a aduce atingere substanței dreptului de proprietate, care rămân în continuare în patrimoniul participantului, sub forma unui drept de creanță determinat și lichid.

V. Mecanismul de conversie a activului individual în prestație lunară

18. Reglementarea modalității de conversie a activului acumulat într-o prestație lunară are ca fundament principiul echității, consacrat în practica sistemelor europene de pensii. Această conversie nu afectează substanța dreptului de proprietate, ci reprezintă forma concretă de valorificare a bunului, conform destinației sale sociale și economice, în sensul art. 44 alin. (1) și (2) din Constituție.
19. Participanții la fondurile de pensii private au posibilitatea de a opta între două regimuri distincte, ambele menținând valoarea economică a activului, anume: **(a) retragerea programată**, cu plăți eşalonate până la epuizarea fondului personal sau **(b) pensia viageră**, care asigură un venit constant pe durata vieții, cu protecția suplimentară a unei rezerve de risc.
20. Mecanismul de conversie în cazul *retragerii programate* se realizează printr-un calcul aritmetic relativ simplu. În cazul *pensiei viagere*, conversia are la bază un proces actuarial bazat pe reguli obiective, determinate prin norme emise de ASF, ținând cont, printre altele, de: valoarea activului net acumulat de participant la data deschiderii dreptului la pensie, structura demografică și speranța de viață a populației, randamentul minim garantat și nivelul provizionului tehnic.
21. Prin acest mecanism, legiuitorul a asigurat o soluție echitabilă, care menține echilibrul între interesele private ale individului și cele publice, de protecție socială. Limitarea posibilității de retragere integrală a activului nu reprezintă o privare a dreptului de proprietate, ci o

reglementare legitimă a modului de exercitare a dreptului patrimonial, justificată de necesitatea prevenirii epuizării premature a economiilor individuale și de protejarea caracterului de pensie al prestației.

VI. Natura dreptului de proprietate asupra activului personal

22. Prin regimul juridic astfel instituit, statul nu dobândește vreun drept asupra activelor individuale, iar Legea nu prevede niciun mecanism de expropriere ori transfer către bugetul public.
23. Activele din conturile de pensii private sunt drepturi patrimoniale cu destinație specifică, al căror unic scop este asigurarea unui venit sub formă de pensie. Eliberarea sumelor acumulate se realizează lunar (fiind o pensie), iar nu dintr-o dată (mecanism specific instrumentelor bancare de economisire). Finalitatea socială specifică sistemului de pensii justifică aplicarea unui regim juridic special privind modul de valorificare și plată, distinct de cel al bunurilor cu circulație civilă liberă.
24. În doctrină și reglementări similare din UE, sumele acumulate în fondurile de pensii sunt tratate ca un drept patrimonial condiționat, nu ca un bun complet indisponibil. Ele pot fi reglementate de lege pentru scopurile sociale și sustenabilitatea sistemului.
25. Reglementarea modalităților de plată (contract de plată, entități de plată, modalități eşalonate, garanții) nu echivalează cu o priver de proprietate, ci cu instituirea unor garanții de stabilitate financiară. Dreptul la suma acumulată rămâne intact în substanța sa economică și juridică, participantul continuând să fie titularul exclusiv al activului personal, în timp ce entitățile de plată acționează ca mandatar prudențiali, obligați să utilizeze sumele numai în beneficiul titularului.
26. Pentru a fi calificată drept expropriere indirectă, o măsură ar trebui să suprimă substanța dreptului patrimonial sau să îl transfere în mod efectiv către stat ori un terț fără compensație adecvată. Or, Legea nu are această natură, întrucât măsurile vizează exclusiv modul de utilizare și garantare a activelor private, în scopul menținerii stabilității și protejării drepturilor participanților.

VII. Testul proporționalității

27. Aplicând testul proporționalității în sensul jurisprudenței Curții Constituționale, critica ÎCCJ apare drept nefondată, după cum urmează:
 - a. Scop legitim:** Legiuitorul urmărește protecția socială inerentă oricărui sistem de pensii, în speță prin plata beneficiului de tip "pensie privată" pe termen lung, stabilitatea sistemului de pensii și stabilitatea macroeconomică prin evitarea fenomenelor sistemice care pot afecta participanții și piața financiară. Aceste scopuri sunt legitime din perspectiva art. 53 din Constituție și se regăsește și în alte state membre ale UE.
 - b. Adecvare:** instrumentele adoptate (entități specializate de plată, reguli pentru conversia activului acumulat în venit periodic lunar, plăți eşalonate/viajere minime garantate) sunt rațional legate de scopul stabilit: menținerea unor fluxuri financiare predictibile și protejarea veniturilor viitoare ale tuturor pensionarilor, aspecte inerente rolului social al sistemului de pensii.
 - c. Necesitate:** alternativele mai puțin intruzive (de exemplu, doar recomandări) s-ar putea dovedi insuficiente în contextul riscurilor sistemice anticipate; legislația conferă un cadru uniform care permite prevenirea fragmentării regimului de plată.
 - d. Proporționalitate strictă:** Legea păstrează substanța dreptului de proprietate (investire continuă, drept de retragere parțială în condițiile prevăzute) și instituie

- garanții minime — ceea ce atestă că măsurile se limitează la ceea ce este necesar și proporțional pentru atingerea scopului.
28. În concluzie, aplicarea testului proporționalității trebuie să includă o analiză atentă a interesului public și a alternativei de reglementare; simpla invocare a afectării dreptului de dispoziție nu este de natură să arunce în mod automat Legea din sfera neconstituționalității.

VIII. Egalitatea în drepturi

29. Critica formulată de Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit căreia Legea ar institui tratamente juridice diferențiate între participanții la sistemul de pensii private fără criterii obiective, este nefondată, întrucât diferențierile introduse de legiuitor au caracter tehnic, tranzitoriu și justificat obiectiv, fiind inerente oricărei reforme legislative care operează asupra unor raporturi juridice complexe. Orice modificare normativă într-un domeniu de asemenea complexitate implică instituirea unor dispoziții tranzitorii menite să asigure trecerea treptată de la regimul vechi la cel nou.
30. Aplicarea diferențiată în funcție de momentul aderării la sistem, de vârsta participantului sau de nivelul activelor acumulate este o soluție obiectivă și rațională, determinată de situații juridice distincte și de necesitatea de a menține stabilitatea contractuală și echitatea între participanți. Aceste criterii reflectă stadii distincte ale participării și necesități economice diferite, fiind determinate de particularitățile fiecărei categorii de contribuabili.
31. În măsura în care, la nivel de aplicare, pot apărea neclarități sau interpretări divergente privind criteriile de eligibilitate ori durata tranziției, ASF deține competența de a emite norme secundare, menite să detalieze aspectele tehnice ale aplicării. O atare posibilitate de intervenție nu indică o carență de constituționalitate, ci reprezintă o garanție suplimentară de coerență și uniformitate în aplicarea legii.

IX. Calitatea legii și securitatea raporturilor juridice

32. Reglementările din sfera serviciilor financiare, a pensiilor private și a piețelor de capital se caracterizează, în mod obiectiv, printr-un grad ridicat de complexitate tehnică. Din această cauză, acestea utilizează în mod frecvent structura normativă compusă dintr-o lege-cadru care stabilește principiile generale și criteriile de aplicare, completată de norme tehnice secundare emise de autoritățile de supraveghere.
33. Această tehnică legislativă este pe deplin compatibilă cu exigențele constituționale, atâta vreme cât Legea definește cadrul, scopul și limitele delegării. În cazul de față, Legea privind plata pensiilor private conține dispoziții clare privind competențele ASF, stabilind domeniile în care aceasta poate emite reglementări secundare – respectiv autorizarea, raportarea, supravegherea și evaluarea riscurilor – fără a substitui competența legiuitorului.
34. Observațiile privind pretinsul caracter vag al unor texte de lege nu pot fi interpretate ca vicii de neconstituționalitate, în măsura în care Legea oferă un cadru coerent și criterii suficiente pentru interpretare.
35. În ceea ce privește criticile legate de normele contravenționale, este de remarcat că Legea definește în mod suficient sfera faptelor sancționabile și tipurile de sancțiuni, iar criteriile de individualizare pot fi ulterior detaliate prin norme ASF, în baza mandatului expres prevăzut de lege. Această soluție este conformă cu principiile constituționale ale legalității și proporționalității sancțiunii, consacrate de art. 1 alin. (5) și art. 53 din Constituție, și nu echivalează cu o delegare excesivă de competență.

36. În mod particular, critica formulată de ÎCCJ cu privire la pretinsa lipsă de claritate a art. 101 alin. (2) din lege este neîntemeiată, raportat la împrejurarea că abordarea legiuitorului are precedent normativ constant în ultimele două decenii, în toate actele legislative aflate sub incidența supravegherii ASF, unde incriminarea generică a „desfășurării fără autorizație” constituie o normă-tip, menită să asigure aplicabilitate uniformă și protecția interesului public.
37. Cu titlu de exemplu, menționăm dispozițiile art. 144 din Legea nr. 411/2004, art. 123 alin. (2) din Legea nr. 204/2006, art. 29 din Legea nr. 236/2018, art. 273¹ din Legea nr. 297/2004, art. 75 din Legea nr. 243/2019 și art. 53 din Legea nr. 74/2015.
38. Prin urmare, formularea incriminării din legea supusă controlului de constituționalitate nu constituie o abatere de la principiul legalității, ci o transpunere fidelă a unei tehnici legislative consacrate în materia supravegherii financiare.

X. Alte aspecte relevante

39. Analiza APAPR relevă câteva aspecte substanțiale prin care Legea privind plata pensiilor private cuprinde o reglementare superioară pentru securitatea drepturilor participanților la fondurile de pensii private față de situația de provizorat din prezent, guvernată de normele Autorității de Supraveghere Financiară:
- a. plata lunară pe termen lung a unor venituri financiare garantate vizează îndeplinirea rolului social inerent oricărui sistem de pensii, precum și protecția socială a participanților la fondurile de pensii private din prezent;
 - b. activele financiare acumulate vor continua, potrivit noii Legi, să fie investite și să producă randamente investitoriale în fondurile de plată în beneficiul contribuabililor, fapt care în prezent nu se întâmplă sub aspectul plăților eșalonate pe cel mult 5 ani;
 - c. fondurile de plată de tip „retragere programată” vor avea un risc investițional și o volatilitate mult redusă față de fondurile de pensii din prezent, întrucât ele pot investi, potrivit Legii, doar în instrumente financiare cu venit fix și risc scăzut – o altă reflectare a principiului protecției sociale a pensionarilor;
 - d. un tratament fiscal mai avantajos decât retragerea integrală a sumelor acumulate sau plățile eșalonate pe cel mult 5 ani, întrucât suma implicită pentru fondurile de tip „retragere programată” este previzionată la nivelul indemnizației sociale pentru pensionari, sub pragul de 3.000 de lei de la care se aplica impozitul pe venit și contribuția de asigurări sociale de sănătate.
40. Dispozițiile legislative citate în Anexa 2 converg în susținerea tezei potrivit căreia Legea privind plata pensiilor private reprezintă un act normativ necesar, prevăzut și anticipat de însăși legislația-cadru care guvernează sistemul de pensii private. Încă de la instituirea acestui sistem, atât componenta sa obligatorie (Pilonul II), cât și cea facultativă (Pilonul III) au consacrat, la nivel de principiu, necesitatea adoptării unei legi speciale pentru plata drepturilor de pensie privată, menită să reglementeze în mod coerent și unitar mecanismele complexe ale plății acestor drepturi. Totodată, cadrul normativ inițial al ambelor componente a impus, ca regulă esențială, plata sumelor acumulate pe o perioadă cât mai îndelungată, sub formă de tranșe succesive, în scopul suplimentării pensiei din sistemul public, precum și utilizarea exclusivă a activului net acumulat pentru obținerea unei prestații de tip „pensie”, fără posibilitatea unei dispoziții neîngrădite asupra acestor fonduri în alte scopuri.

XI. Concluzii și solicitări

41. Pe baza celor arătate, APAPR solicită respectuos Curții Constituționale:

- a. să declare că Legea privind plata pensiilor private (PL-x nr. 320/2025) nu încalcă dispozițiile constituționale, întrucât reglementarea modalităților de plată se încadrează în marja de apreciere a legiuitorului, urmărește scopuri legitime și se supune testului proporționalității;
 - b. în eventualitatea în care Curtea constată unele vicii de claritate sau tranzitorii, să limiteze remediul la indicarea punctelor care necesită completare sau la trimiterea la o corectare legislativă (îndrumare/ordonanță de remediere), în locul unei invalidări în bloc;
 - c. să țină seama, în analiza proporționalității, de considerațiile economice, ale legislației-cadru din sistemul pensiilor private, precum și de necesitatea alinierii la bune practici internaționale, care justifică o reglementare complexă, urmată firesc de norme secundare ASF și nu una rigidă.
42. APAPR rămâne la dispoziția Curții pentru orice clarificări tehnice sau date și analize suplimentare.

Curtea Constituțională este invitată să primească în considerare argumentele de mai sus ca elemente utile pentru o soluție echilibrată care să permită legiuitorului să reglementeze responsabil funcționarea etapei de plată a pensiilor private, fără a încălca substanța drepturilor fundamentale.

Cu deosebită considerație,

Asociația pentru Pensiile Administrative Privat din România (APAPR)

prin Radu Crăciun, Președinte

Anexa 1. Addendum jurisprudențial

I. Jurisprudența Curții Constituționale a României (decizia nr. 200/2021):

„Curtea reține că Legea nr. 411/2004 reglementează de principiu înființarea, organizarea și funcționarea sistemului fondurilor de pensii administrate privat, scopul acestuia fiind asigurarea unei pensii private, distinctă și care suplimentează pensia acordată de sistemul public, pe baza colectării și investirii, în interesul participanților, a unei părți din contribuția individuală de asigurări sociale. Participantul este, potrivit art. 2 alin. (1) pct. 24 din Legea nr. 411/2004, persoana care contribuie sau/și în numele căreia s-au plătit contribuții la un fond de pensii și care are un drept viitor la o pensie privată, iar potrivit pct. 18 al alin. (1) din acest articol, fondul de pensii este fondul constituit prin contract de societate civilă, încheiat între participanți, în conformitate cu prevederile Codului civil referitoare la societatea civilă particulară și cu dispozițiile prezentei legi.”

„Sistemul fondurilor de pensii administrate privat, caracterizat, în mod uzual, prin expresia Pilonul II de pensii, funcționează în mod distinct de sistemul public de pensii reglementat de Legea nr. 263/2010 privind sistemul unitar de pensii publice, (...). Cu toate acestea, Pilonul II este indisolubil legat de sistemul public de pensii. (...)”

„Ca urmare a implementării sistemului fondurilor de pensii administrat privat (Pilonul II), contribuția individuală de asigurări sociale, al cărei regim juridic se regăsește în art. 27-50 din Legea nr. 263/2010 și în Codul fiscal, se varsă integral în bugetul asigurărilor sociale de stat, din care se asigură plata pensiilor publice, însă o parte din această contribuție se virează de către instituția de evidență la fondurile de pensii administrate privat. Participanții la Pilonul II vor beneficia, astfel, la momentul la care vor îndeplini condițiile de pensionare prevăzute de dreptul comun, în prezent Legea nr. 263/2010, de două pensii distincte: pensia din sistemul public de pensii și pensia privată.”

„Implementarea Pilonului II nu a schimbat nici natura juridică a contribuțiilor asigurărilor sociale de stat și nici destinația lor. Ca atare, măsura criticată în cauza de față reprezintă o opțiune a Guvernului de dimensionare/ reconfigurare/reșezare a ponderii contribuțiilor la Pilonul I sau II din cele oricum datorate bugetului asigurărilor sociale de stat în ansamblul sistemului public de pensii, fără să fie afectat dreptul de proprietate privată al participantului asupra activului personal.”

„Curtea reiterează, în acest context, jurisprudența sa constantă în care evocă jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului potrivit căreia drepturile decurgând din sistemul de asigurări sociale sunt drepturi patrimoniale protejate de art. 1 din Primul Protocol adițional la Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, fără că aceasta să însemne că implică un drept la dobândirea proprietății sau la o pensie într-un anumit quantum (a se vedea, exemplificativ, Decizia Curții Constituționale nr. 900 din 15 decembrie 2020, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 1274 din 22 decembrie 2020, paragraful 113).”

II. Jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO)

- Stec și alții c. Regatul Unit (Marea Cameră, 2006)

„În cele din urmă, întrucât reclamanții deplâng inegalitățile din sistemul de asistență socială, Curtea subliniază că art. 1 din Primul Protocol nu include dreptul de dobândire a proprietății. Acesta nu impune nicio restricție libertății statelor contractante de a decide dacă să instituie sau nu o formă de sistem de

asistență socială sau de a alege tipul sau cuantumul prestațiilor care urmează să fie furnizate în cadrul unui astfel de sistem.”

- Da Silva Carvalho Rico c. Portugalia (2015)

„Art. 1 din Primul Protocol nu impune nicio restricție privind libertatea statului contractant de a decide dacă are sau nu o formă de sistem de asistență socială sau de a alege tipul sau cuantumul prestațiilor pe care le va acorda în cadrul unui astfel de sistem.”

- Arras și alții c. Italia (2012)

„Curtea reiterează că art. 1 din Primul Protocol cuprinde trei reguli distincte: prima regulă, enunțată în prima propoziție a primului paragraf, are caracter general și enunță principiul respectării proprietății; a doua regulă, conținută în a doua propoziție a primului paragraf, acoperă privarea de bunuri și o supune anumitor condiții; a treia regulă, enunțată în al doilea paragraf, recunoaște că statele contractante au dreptul, printre altele, de a controla utilizarea dreptului de proprietate în conformitate cu interesul general.”

III. Sinteză

Deciziile citate susțin teza că drepturile patrimoniale rezultate din contribuții sociale sau pensii sunt bunuri protejate în regim reglementat, dar nu drepturi absolute. Legiuitorul are competența de a reglementa modalitățile de exercitare, de plată și de administrare, atâta timp cât menține proporționalitatea și scopul legitim. Interesul public, în special cel privind echilibrul sistemelor de pensii și protecția beneficiarilor, justifică o ingerință rezonabilă în exercițiul dreptului de proprietate.

Anexa 2. Extrase din legislația-cadru specifică sistemului de pensii private

I. Legea nr. 411/2004 privind fondurile de pensii administrate privat (forma inițială, adoptată la 18 octombrie 2004)

Art.1. (2) Scopul sistemului fondurilor de pensii administrate privat este asigurarea unei pensii private, distinctă și care suplimentează pensia acordată de sistemul public, pe baza colectării și investirii, în interesul participanților, a unei părți din contribuția individuală de asigurări sociale.

Art.2. (1) În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos semnifică după cum urmează: (...) 28) pensia privată reprezintă suma, plătită lunar, unui participant, pe viață sau beneficiarului desemnat de acesta, după caz, în mod suplimentar și distinct de cea acordată de sistemul public;

Art.36. Participantul al cărui activ personal net nu este suficient pentru acordarea unei pensii private minime stabilită prin normele Comisiei, primește o plată unică sau plăți eșalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la cerere.

Art.142. (1) Activul personal net este folosit exclusiv pentru achiziționarea unei pensii private.

(2) Fac excepție de la prevederile alin.(1) următoarele categorii:

- a) beneficiarii care nu au calitatea de participant;
- b) persoanele pensionate de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității definite prin prevederile Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, și al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată;
- c) persoanele al căror activ personal net la data retragerii este prea mic pentru a putea primi o pensie privată.

Art.182. alin. (2) În termen de 2 ani de la data intrării în vigoare a prezentei legi, se reglementează, prin lege, modul de autorizare, organizare și funcționare a furnizorului de pensii, categoriile de pensii administrate privat, stabilirea și modul de acordare a acestora, precum și competențele Comisiei în aceste domenii.

II. Legea nr. 204/2006 privind pensiile facultative (forma inițială, adoptată la 22 mai 2006)

Art. 2. – (1) În înțelesul prezentei legi, termenii și expresiile de mai jos au următoarele semnificații: (...) 22. pensia facultativă reprezintă suma plătită periodic titularului sau beneficiarului, în mod suplimentar și distinct de cea furnizată de sistemul public;

Art. 93. – (1) Activul personal este folosit numai pentru obținerea unei pensii facultative.

(2) Dreptul la pensia facultativă se deschide, la cererea participantului, cu îndeplinirea următoarelor condiții cumulative:

- a) participantul a împlinit vârsta de 60 ani;
- b) au fost plătite minimum 90 de contribuții lunare;
- c) activul personal este cel puțin egal cu suma necesară obținerii pensiei facultative minime prevăzute prin normele Comisiei.

Art. 94. – Se exceptează de la prevederile art. 93 situațiile în care:

- a) participantul nu îndeplinește una dintre condițiile prevăzute la art.93 alin.(2) lit.b) și c), caz în care primește suma existentă în contul său ca plată unică sau plăți eşalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, la alegerea sa;
- b) participantul beneficiază de pensie de invaliditate pentru afecțiuni care nu mai permit reluarea activității, definite potrivit Legii nr.19/2000 privind sistemul public de pensii și alte drepturi de asigurări sociale, cu modificările și completările ulterioare, caz în care poate obține:
1. suma existentă în contul său ca plată unică sau plăți eşalonate în rate pe o durată de maximum 5 ani, dacă nu îndeplinește condiția prevăzută la art.93 alin.(2) lit.c), conform normelor Comisiei;
 2. o pensie facultativă ale cărei condiții și termene sunt stabilite prin lege specială privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor reglementate și supravegheate de Comisie, dacă îndeplinește condiția prevăzută la art.93 alin.(2) lit.c);
- c) decesul participantului a survenit înainte de depunerea cererii pentru obținerea unei pensii facultative, caz în care suma din cont se plătește beneficiarilor în condițiile și cuantumul stabilite prin actul individual de aderare și actul de succesiune;
- d) decesul participantului a survenit după deschiderea dreptului la pensia facultativă, caz în care sumele aferente se plătesc către persoana nominalizată;
- e) decesul participantului a survenit după deschiderea dreptului la pensia facultativă și acesta nu a ales un tip de pensie facultativă cu componenta de supraviețuitor, caz în care sumele aferente se plătesc beneficiarilor.

Art. 95. – În termen de 3 ani de la intrarea în vigoare a prezentei legi, se adoptă legea specială privind organizarea și funcționarea sistemului de plată a pensiilor reglementate și supravegheate de Comisie.

III. Sinteză

Toate dispozițiile legislative citate anterior converg în susținerea tezei potrivit căreia Legea privind plata pensiilor private reprezintă este un act normativ necesar, prevăzut și anticipat de însăși legislația-cadru care guvernează sistemul de pensii private. Încă de la instituirea acestui sistem, atât componenta sa obligatorie (Pilonul II), cât și cea facultativă (Pilonul III) au consacrat, la nivel de principiu, necesitatea adoptării unei legi speciale pentru plata drepturilor de pensie privată, menită să reglementeze în mod coerent și unitar mecanismele complexe ale plății acestor drepturi.

Totodată, cadrul normativ inițial al ambelor componente a impus, ca regulă esențială, plata sumelor acumulate pe o perioadă cât mai îndelungată, sub formă de tranșe succesive, în scopul suplimentării pensiei din sistemul public, precum și utilizarea exclusivă a activului net acumulat pentru obținerea unei prestații de tip „pensie”, fără posibilitatea unei dispoziții neîngrădite asupra acestor fonduri în alte scopuri. Nu în ultimul rand, plata integrală sau eşalonată pe o durată de cel 5 mult ani au fost încă de la început reglementate ca mecanisme tranzitorii, cu titlu de provizorat și/sau excepție, până la adoptarea legii speciale.